

Program for handlefridom

Viser til KS-sak 031/2022 16.06.22, premissar for budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026.

Rådmannen ønskjer å bruka kommande økonomiplanperiode til ein gjennomgang av kommunen si drift. Dette for å vurdere om kommunen brukar midlane sine rett, eller om det er noko som kan gjerast annleis som skapar vinstar i form av frigjort tid eller frigjorte budsjettmidlar.

Èit argument for å gjera dette, er at det i fleire rapportar dei seinare åra har vorte påpeika at det er mogleg å gjera endringar i kommunen si drift. Målet bør heile tida vere at kommunen løyser oppgåvene sine på ein stadig betre måte. Program for auka handlefridom vil kunne gje ein avsjekk mot dette. Det kan vere eit gunstig tidspunkt å ha ein slik gjennomgang, fordi det er fleire nye leiarar i kommunen. Desse vil med eit slikt prosjekt få ein moglegheit til å påverke den kommunale drifta i kommunen; og særskilt på sitt område.

Rådmannen legg opp til at det kjem ei eiga sak på dette til politisk handsaming samstundes med budsjettet i haust. Her vil rådmannen gjera tydeleg innhaldet i programmet, og kva ambisjonsnivå som vert lagt til grunn. I utgangspunktet er det frå rådmannen si side tenkt at programmet bør omfatte både administrasjonen og dei ulike tenesteområda; men det vert å kome attende til. Det er ein føresetnad at det som vert lagt fram og gjennomført er forankra på politisk nivå, i administrasjonen og hos organisasjonane.

Innleiing

Det er ved fleire høve peika på at det er naudsynt å nytte tilgjengelege ressursar best mogleg i arbeidet med å drifte og utvikle Samnanger kommune. For å klare dette må me i størst mogleg grad skaffe oss eit bilete av korleis innrette oss for å få dette til. Ein veg å gå er å kartleggje *no-situasjonen (A)*, for deretter setje mål for *ynskt situasjon (B)*. Handlingsprogrammet skal føre oss frå A til B.

Tilgjengelege ressursar er ikkje berre pengar. Det er også korleis me organiserer og strukturerer oss, korleis me nyttar ulike verktøy, korleis bygg- og eigedomsstruktur vert forstått (jfr. premiss nr. 4). Ein heilt sentral ressurs er dei tilsette. Det tyder at me må arbeide for å at dei tilsette skal løyse oppgåver no og i framtida på best mogleg vis (jfr. premiss nr. 7, kompetansebehov)

Å endre på korleis me nyttar alle dei ulike ressursane kva for seg, men også i forhold til kvarandre er omtala som *dynamisk kapabilitet* – med andre ord koreis me endrar ressursbruken vår når omgjevnadar/rammeforhold endrar seg (jfr. demografiutfordringar).

Gjennomgong av sektorane kan bidra til meir langsiktige og djuptpløyande analysar som vurderer eksisterande ressursbruk, føreslår tiltak for å betre ressursbruken, finn handlingsrom og gjev betre målretting av tiltak.

Del 1 – Problemtilnærming

Programmet bør gå inn i dei ulike sektorane og problematisere:

1. *Effektiv ressursbruk.* Dette handlar om samanhengen mellom ressursinnsats og ynskte brukar- og samfunnseffektar. Effektiv ressursbruk tyder å få mest mogleg effekt ut av minst mogleg ressursinnsats. Dette vil omfatte *føremålseffektivitet* og *kostnadseffektivitet*:
 - 1.1. *Føremålseffektivitet.* Denne seier noko om årsakssamanhengen mellom innsats på eit område og observerte effektar for brukarar og samfunn. Å auke føremålseffektiviteten inneber å:
 - Vurdere i kva grad tenester/aktørar/tiltak/virkemidlar bidrar til å nå ynskte resultat/mål/effektar på område.
 - Vurdere i kva grad observert utvikling/effekt kan knyttast til innsatsen (tenesta) og ikkje til eksterne faktorar.
 - Vurdere årsakar til at me når/ikkje når ynskte resultat.
 - Vurdere kva som kan gjerast for å auke effekten av innsatsen.
 - 1.2. *Kostnadseffektivitet.* Handlar om samanhengen mellom ressursinnsats og konkrete tenester. Å auke kostnadseffektiviteten inneber å:
 - Vurdere om ein kan oppnå dei same resultata med mindre ressursbruk utan at det går utover kvalitet og kvantitet på tenestene.
 - Vurdere om ein kan auke resultatoppnåinga (kvalitet/kvantitet) av tenestene.
2. *Moglege konkrete tilnærmingar:*
 - 2.1. Gå inn i budsjett/drift og identifisere moglegheiter for innsparingar
 - 2.2. Identifisere område/saksfelt som fungerer dårleg som følge av t.d.:
 - 2.2.1. uheldig organisering
 - 2.2.2. dårlege styringssystem
 - 2.2.3. uklare roller (t.d. leiing)
 - 2.2.4. svak utnytting av IKT.

Del 2 – Gjennomføring

Organisering

Kommunalsjefgruppa vert styringsgruppe for gjennomføring i sektorane. Kvar kommunalsjef er prosjektleiar for sin sektor. Slik sikrar med at sektorovergrepande perspektiv vert ivareteke.

Programmet skal drøftast med dei hovudtillitsvalde (HTV) før iverksetting. Det skal vere representasjon frå HTV med i styringsgruppa. Mandat for arbeidet vert gjeve av kommunestyret (budsjettvedtak – dette dokumentet). Rådmannen rapporterer til kommunestyret.

Datainnsamling

Døme på data som *kan* framskaffast og ligge til grunn:

- Intervju av leiarar og tilsette (utarbeide intervjuguide)

Samnanger kommune

- der du vil leva og bu -

- KOSTRA
- Budsjett – rekneskap
- Kommunebarometer, SSB
- Ev. innleigd kompetanse
- Tidlegare utgreiingar/rapportar/evalueringar
- Kommunale strategiar/planar
- Nasjonale styringsdokument
- Ev. tillegg

Gjennomføringsperiode: våren 2023 – våren 2025.